

ספר בראשית

בראשית ברא (א, א)

כמה ימים

בשבת זו מתחילים אנו שוב מתחילת התורה, מתחילים מבראשית.

כמה נעימה ומרגשה החויה הזו, להתחיל מחדש! בשמחת תורה הרגשנו זאת כאשר סיימנו את התורה והתחלנו מבראשית, ובשבת זו מתחילים מ"בראשית ברא אלקים", כאילו שהשמים וארץ נבראו מחדש, כמו ההרגשה הנפלאה כשיוצאים מוקדם בבוקר בזמן נץ החמה, שהכל כל כך זוהר ונעים, והרוח הקרירה מענגת את הנפש, הציפורים מרננות בזמר והנפש שרה איתם יחד - כן להתחיל בתחילת התורה, כמה נעים, כמה נפלא הוא!

(1) יד פ"ק

אבל - הלכה למעשה! מהתרגשות לבד לא יוצא דבר, ויש לעשות מעשים בפועל!

ראשית - "לעולם ישלים אדם פרשיותיו עם הציבור שנים מקרא ואחד תרגום... שכל המשלים פרשיותיו עם הציבור מאריכין לו ימיו ושנותיו" (ברסח ח י"א). אין זמן טוב יותר משבת בראשית להתחזק ולקבל על עצמנו לעמוד בהלכה זה מדי שבת בשבתו. האר"י הקדוש היה גומר את הפרשה בערב שבת ואח"כ טובל במקוה טהרה, כי על ידי שתיהן מקבלים קדושת שבת בשלימות. אבל לכל הפחות יש לגמור את הפרשה לפני סעודת הבוקר.

שנית, כאשר קוראים את הפרשה, שלא תהיה זו קריאה בעלמא, אלא לעמוד רגע לבחון את פירוש המילות. העצה לכך היא לדמיין כאילו לא ראיתי מילים אלו מעולם, כאילו פעם ראשונה אני קורא את מה שכתוב כאן: "בראשית ברא אלקים את השמים" - כמה נורא הדבר, השמים העצומים עם מיליוני מיליארדי הכוכבים,

שכל אחד גדול פי כמה וכמה מכל כדור הארץ. מי ברא כל אלה! וכן הסיפור עם אדם הראשון, ונח ואברהם אבינו, אם מסתכלים כאילו היום ניתנה תורה, כמו שכתוב "היום, אם בקולו תשמעו", "בכל יום יהיה בעיניך כחדשים" - כמה נפלאים ומתוקים יהיו דברי התורה בפינו.

בשמחת תורה, כשרקדנו ושמחנו עם התורה, היתה זו באמת גולת הכותרת של כל הימים הנוראים. כל הימים הנוראים היו הכנה לשמחת תורה, כמו ההכנות והתכונה הרבה לפני החתונה, ותכלית הכל שהחתן והכלה יתייחדו וישמחו יחד. כן תכלית כל הימים הנוראים היא שהיהודי והתורה יתחברו וישמחו יחד.

אך באמת גם יום החתונה אינו התכלית, אלא החיים המשותפים יחד. כן התכלית האמיתית של כל הרעש והגעש של ימים הקדושים והנוראים להכניס את התורה להיות שותפה בחיינו, לאהוב את התורה, להתענג בה ולחיות על פיה.

(2) ארי' פ"ק

ושמעתי ממור' הגר"י שכטר שליט"א בשם הבית הלוי שמכאן ראיה שמדות טובות יותר חשובים מדעות טובות, שהרי הקב"ה כתב בתורה נעשה אדם בלשון רבים כדי ללמד מדות טובות, אעפ"י שיש חשש שעי"ז יצא קלקול בדעות.

ביאור הרבי ר' העשיל בדברי חז"ל בגנות הגאווה

6 ובחנכות התורה ביאר הרבי ר' העשיל זצ"ל על פי הדברים האלה את דברי הגמ' (סוטה ה). אמר רבי יוחנן משום ר"ש בן יוחי כל אדם שיש בו גסות הרוח כאילו עובד עבודת כוכבים. ופירש כי האדם שהוא עניו לומד את הפסוק בתורה נעשה אדם שנאמר בלשון רבים להורות על מדת הענוה שיהא הגדול נמלך ונוטל רשות מן הקטן כנ"ל, אבל הבעל גאווה על כרחך שאינו לומד הפסוק כהוראה על מדת הענוה, ואם כן בהכרח שהוא לומד חלילה את הפסוק כפשוטו. כאילו שיש ח"ו שתי רשויות,

בראשית (א, ב). איתא בבר"א (בפירושו) למפרא בגימטריא דכל התורה כולה מרומזת בחינת בראשית. ויש לנאר דכאן מרומז הענין שמוצא בויק"ר (ט, ג) ונתנדב"א (נדב פ"ב) דדרך ארץ קדמה לתורה, כלומר קנין מדום טובות קודם ללימוד תורה, כמבואר בשערי הקדושה מר' חיים וויטאל ז"ל (שער השני) דהמדות הם היסודות לכל התורה.

למה התחילה התורה צנראשית וכו' וע"כ אין קשה הכפל לשון ברש"י, דהקושיא הראשונה אינו אלא מנד כיבוד אביו, עכ"ל.

(3) י"א א"ה

חזו"ג דרש"י התחיל פירושו עם הענין של כיבוד אב שהוא דרך ארץ, ודייקא בפירושו על פסוק הראשון, להראות את גודל הנחיות של דרך ארץ קדמה לתורה. ויש לומר דזה מרומז בחינת בראשית, בר - בן, א - אביו, שי - שיכבד, ת - תחילה, כלומר, דהבן יכבד אביו תחילה, ואח"כ ילמוד, וליכא מידי דלא רמזת באורייתא. וכנ"ל.

(4) רמב"ם

ובאמת נהמינה הראשונה של התורה וזה מקומו לרמוז זאת, דקודם הלימוד לריכז דרך ארץ, ע"פ מה שמוצא בס"ז עה"ט כאן (וכן נחל קדומים מהמד"א ח"ג) נהירנא כד הוינא טליא ראימי כתב אחד ישן נטן מאוד ציאר רש"י, שזה המאמר של אמר ר' יצחק שמביא רש"י בד"ה הראשון בפירושו עה"ט, אינו מוכר נסוס מדרש או קלמנד, אלא שמה שאמר מאי טעמא פתח צנראשית וכו' הוא מדרש ולא דברי ר' יצחק, אלא שזה ר' יצחק היה אביו של רש"י ולא היה למדן גדול, ורש"י רצה לכבד אביו ולהזכירו בתחילת חיבורו, ואמר לו שאל איזה קושיא ואכתובה על שמך, והקשה לו סתם

(כו) ויאמר אלהים נעשה אדם. נתייחד בעשיית האדם מאמר בעבור גדול מעלתו כי אין טבצו כטבצו החיה והבהמה אשר ברא במאמר הקודם לו. והפשט הנכון במלת נעשה הוא מפני שכבר הראית לדעת⁴⁰ כי האלהים ברא יש מאין ביום הראשון לבדו ואחר כך מן היסודות ההם הנבראים יצר ועשה, וכאשר נתן במים כח השרוף לשרוף נפש חיה והיה המאמר בהם ישרצו המים, והיה המאמר בבהמה תוצא הארץ, אמר באדם נעשה. כלומר אני הארץ הנזכרת נעשה אדם, שתוציא הארץ וגוף מיסודיה כאשר עשתה בבהמה ובחיה. כדכתיב ויצר ה' אלהים את האדם עפר מן האדמה⁴¹, ויתן הוא יתברך הרוח מפי עליך כדכתיב ויפח באפיו נשמת חיים⁴². ואמר בצלמנו כדמוחינו כי ידמה לשניהם במתכונת גופו לארץ אשר לוקח ממנה, וידמה ברוח לעליונים שאינה גוף ולא תמות. ואמר בכתוב השני⁴³ בצלם אלהים ברא אותו, לספר הפלא אשר נפלא בו משאר הנבראים. וזה פשט המקרא הזה מצאתי לרבי יוסף הסמחי⁴⁴, והוא הנראה מכל מה שחשבו בו.

(5) ת"ת

ו דיין ברפת אשר יצר ואלהי נשמה ופרושי, ובו ד' סעיפים:

א אכשיצא מבית הכסא יברך אשר יצר את האדם בחכמה, שבריא את האדם היא בחכמה נפלאה. ויש מפרשים, על שם שהגוף דומה לגוף מלא רוח והוא מלא נקבים, כדלקמן בסמוך. ויש מפרשים 'בחכמה', שהתקין מזונותיו של אדם הראשון ואחר כך בראו. וברא בו נקבים נקבים (א) חלולים חלולים, פרוש: נקבים רבים, כגון פה נחטם ופי טבעת, וגם ברא בו אברים רבים חלולים, כמו לב וכרס ומעים. (ב) שאם יפתם אחד מהם, (ג) כלומר, שפונקבים יש נקב אחד ושהוא הפה, שכלשהוא במעי אמו הוא סתום, וכשיוצא לאויר העולם הוא נפתח, ואם פשויצא לאויר העולם היה נשאר סתום, לא היה אפשר להתקיים (ב) (א) אפלו שעה אחת, והאברים החלולים, אם היה נפתח אחד מהם, לא היה אפשר להתקיים אפלו שעה אחת. ועוד יש לפרש, ישגבול יש לאדם שיכולין נקביו לפתם ולא ימות, וכיון שעבר אותו הגבול (ג) (ב) (א) אי אפשר להתקיים אפלו שעה אחת. וכיון שבכלל הנקבים הם פי השפעת ופי האמה, ובכלל האברים החלולים שאם יפתח אחד מהם אי אפשר להתקיים הם כרס ומעים, שפיר הוי שבה זה מענין עשית צרכיו. ואפשר עוד, שמאחר שאם יוצא לנקביו ביותר עד שאם עבר הגבול ימות, בכלל שאם יפתח אחד מהם הוא, והוי שאם יפתח אחד מהם נמי מענין עשית צרכיו ממש. (ג) (ה) ורופא [חלין] כל בשר, על שם הנקבים שברא בו להוציא פסלת מאכלו, כי אם יתעפש בכטן ימות, והוצאתו היא רפואה. ומפליא לעשות, ומפני שאדם דומה לגוף מלא רוח, ואם יעשה אדם בנוד נקב כחדה של מחט הרוח יוצא, והאדם מלא נקבים ורוחו משתמרת בתוכו, הרי זה פלא. ועוד יש לפרש, על שם שבורר טוב המאכל ורוחה הפסלת: הגה ועוד יש לפרש, שמפליא לעשות בפה ששומר רוח האדם בקרבו וקושר (ו) דבר רותני בדבר נשמי, והכל הוא עליידי שהוא רופא כל בשר, כי אז האדם בקו הבריאות ונשמתו משתמרת בקרבו (דברי

(6) ת"ת

ויהי ערב ויהי בקר יום אחד. (א-ח)

אצל יהודים הולך היום אחרי הלילה, והלילה מתייחס אל היום הבא ; ואילו אצל גויים הולך הלילה אחרי היום, והלילה מתייחס אל היום החולף. הלילה מסמל חשך ויסורים, דינים ופורעניות, הרי שהיהודים תחילה סובלים הם צרות ויסורים ולסוף זורח להם היום עם שמש ישועה ומרפא. ואילו לגבי אומות העולם הדברים הפוכים ; תחילה זורח להם היום, אך סופם הלילה ; כדרך שאמרו חכמינו : "צדיקים תחילתן יסורים וסופן שלוח, והרשעים תחילה שלוח וסופן יסורים".

(אמרי שפר)

לפיכך אצל היהודים השבת ביום השביעי של השבוע, ואצל אומות העולם ביום הראשון של השבוע, משום שהיהודים - תחילתם עמל ויגיעה וסופם מנוחה ושלוח, בעוד שהגויים - תחילתם מנוחה ושלוח וסופם עמל

(7) Reflections of the Rav Vol. 1

① Perhaps this elaborate emphasis in the Book of Genesis on God's creation was meant to be converted into a moral challenge to man, that as God created, so should man. The foundation of our morality is: "And you shall walk in His ways" (Deut. 28:9),⁷ that we imitate God. Man, like God, is often faced with *tohu vavohu* (utter desolation) and he does not know where to begin. He doubts his ability to say *Yehi or* ("let there be light"). It seems that the world can never be illuminated, such is the prevailing gloom (*hoshekh*). Yet man is bidden by the principle of *imitatio Dei* to create, to be a *shutaf* (partner) in *Yetzirah*, fashioning form out of chaos. Of course, man does not create *ex nihilo*, as did God, though at times it seems to man that his task is as formidable as if it were *yesh me'ayin* (from absolute nothing).

② Man must be creative in both the material (*eretz*) and the spiritual (*shamayim*) realms. There are diseases to conquer (*verapo yerape*, Ex. 21:19), rivers to control, miseries to extirpate (*ve-khivshuha*, Gen. 1:28). Conquering and settling Eretz Yisrael, *kibbush veyishuv ha'aretz*, are also *mitzvot* of *yetzirah*. The Torah tells us that particular territories were assigned to each nation, not only to the Jews, for them to develop according to their creative genius, while Eretz Yisrael was assigned to the Jews (Deut. 32:8, 9).⁸

③ There is also the mandate to be creative in the spiritual realm. To build a yeshiva in inhospitable territory is a form of *Yehi or* ("Let there be light," Gen. 1:3). Indeed, education in fulfillment of "And you shall teach them diligently to your children" (Deut. 6:7)⁹ is creativity *par excellence*. A formless, undirected child is transformed into a refined Torah scholar. An undisciplined child, without any identity, a *tohu vavohu*, is gradually changed into a spiritual personality. Introducing a child to the Biblical narratives about Abraham and Sarah, and later

on to a Talmudic discourse such as *hazamah* and *hakhashah* (dealing with the exposure of false witnesses) is an act of fashioning a soul, the highest level of *yetzirah*. This is similar to God's creation for He, too, is called *hamelammed Torah le'ammo Yisrael*, "Who teaches the Torah to His people Israel" (Morning Blessings). This is the spiritual dimension of parenthood, even as *peru urevu* (the commandment to bear children) is physical *yetzirah*.

Thus Genesis 1 challenges man to create, to transform wilderness into productive life; thereby, an article of faith becomes a moral principle.

④ The Midrash as a Moral Lesson

Our basic premise that faith concepts are convertible into moral principles may also be implicit in many Midrashim. For example, in *Bereshit Rabbah* 3:9, Rabbi Abbahu depicts God as not only creating (*beri'ah*), but also as recreating, rebuilding after destructions (*yetzirah*). Rabbi Abbahu taught the principle of multiple creations: "And there was evening and there was morning, the first day" (since the sun was not yet created, how could there be morning?). Says Rabbi Abbahu: This indicates a time arrangement prior to this [Biblical] creation; that God built [previous] worlds and destroyed them, built worlds and destroyed them, until He said, "This world pleases Me and the others did not please Me."¹⁰ Apparently, regarding earlier worlds, we may paraphrase "And God saw all that He created and proclaimed them *not good*," a judgment which sufficed to make them disappear. Here we have God not only creating, as in the Biblical text, but also recreating, rebuilding after destructions.¹¹

⑤ What does Rabbi Abbahu teach? Surely it makes no sense to ascribe to an omniscient God, the *En Sof* (Infinite), the need to experiment before achieving His Ideal. God could have

ately have created a *ki tov* world (worthy of His approval). Only man needs experiment because of his difficulty in translating mental conceptions into physical realities. Like Edison and other scientists in their experiments, he tries various approaches before he achieves satisfactory goals. This is the nature of the scientific method; it cannot be otherwise because man is finite and imperfect. But this surely does not apply to God.

⑥ Rabbi Abbahu apparently wanted to teach the concept of multiple creations, that our world came into being in various stages. His description of the process, however, of God's displeasure with previous worlds and His final satisfaction with this world was intended to provide man with a moral lesson and was not to be understood literally. As God creates and recreates (actually refashions, *yetzirah* not *beri'ah*), so too, should man be ready to rebuild and reconstruct, even as previous structures collapse. Thus, even a rabbinic concept of faith may be translated into a norm of human behavior.

⑦ To build initially is difficult, but to rebuild is even more challenging. One can erect structures if one has the basic talent, commitment, and raw materials, but to reconstruct after the destruction of previous achievements is most difficult. Energies, resources, sleepless nights, endless devotion painstakingly expended are all gone to waste, uprooted as if by a hurricane. But we are bidden to start over again with faith and resourcefulness, as God did. Rebuilding a business after bankruptcy is much harder than building it initially. The Torah clearly conveys this point: "And if your brother becomes poor... then you shall uphold him" (Lev. 25:35). Rashi adds: "Do not forsake him so that he falls down altogether, when it would be difficult to raise him, but uphold him from the very moment when he starts falling."¹² To restore a person after his collapse is most difficult.

⑧ This is precisely what we are continually called upon to do in Jewish history, to resist succumbing after total destructions

and instead continually to rebuild new worlds, even as God did. The State of Israel itself was erected out of the ashes of the Holocaust. The revival of Torah in Israel and America after its annihilation in Eastern Europe was an act of recreation. To the verse, "the sun rises and the sun sets" (Eccles. 1:5), the Midrash adds, "before the sun of this [settlement] sets, the sun of the other rises."¹³ Our sages understood the recreative principle as applying not only to individuals but also to *worlds* and settlements of the Jewish people.

⑨ The Talmud tells us (Yev. 62b) that, after Rabbi Akiba's twenty-four thousand pupils died either in battle or through a plague in the brief period between Passover and Lag Ba'Omer, the world seemed desolate. All the energies, discipline, commitment, knowledge, and *hashkafah* which Rabbi Akiba had implanted in these pupils over many years were destroyed in a three-week period. A sense of total shock numbed all of Jewry at the loss of such vast intellectual and spiritual resources. It was a case of *tohu vavohu*. Rabbi Akiba, though then an old man, we are told, rebuilt Torah Jewry and restored the crown of Torah to its previous glory. We do not know precisely how he did it, but the fact that we today are still studying his teachings testifies that he imitated God, in the manner described by Rabbi Abbahu.¹⁴

This, then, is what the Torah requires of man: to act, to create and, where necessary, to recreate, even as did the Divine Creator.

בעת שיצא מרנא הגר"א לגלות, ונדד על פני ארצות אירופה, התאכסן פעם אצל בעל-בית מופלג בתורה. הלה שהכיר בו כי גדול וקדוש הוא, הראה לפניו מה שכתב אביו המנוח על גליון החומש שלו, בצידו של פסוק זה, ראשי תיבות "גועשאנ"ק". את פתרונה של תיבה זו כבר דרש האיש מפי אישים רבים, אבל אין פותר אותה.

8) פתרון
הענין

אמנם רבנו השיבו על אתר, כי פתרון הר"ת הוא: גדול וסמוך על שולחן אביו נקרא קטן. ופירש, שבזה ביקש ליישב מדוע הלבנה נקראת "המאור הקטן" אלא מאחר שהלבנה אינה מקבלת אורה אלא מהשמש, והלכה היא שגדול הסמוך על שולחן אביו נקרא קטן (עי' בי"מ יב, ב), הרי מכיון שסמוכה היא על שולחן השמש נקראת "המאור הקטן".

ומפרי העץ אשר בתוך הגן אמר אלקים לא תאכלו ממנו ולא תגעו בו פן תמותו, ויאמר הנחש אל האשה לא מות תמותן הרי. (ג, ב—ד)

אפילו כחודו של מחט, להיות מסתפק כל שהו, אם לעשות או לא, או בעל כרחך ידחוק וירחיב הפתח להטותך מדרך החיים, כי לפתח חסאת רובץ, שהוא רובץ אצל הפתח, ואליך תשוקתו שהוא משתוקק ומצפה אליך

מתי תפתח לי איזה סדק, כי כל זמן שאתה בעצמך לא תתחיל ליתן לו מקום, או לא יוכל לקרב ולגשת אליך ע"כ, עיי"ש.

והנה תהו כשהשיבה לנחש, ומפרי העץ אשר בתוך הגן אמר אלקים לא תאכלו ממנו ולא תגעו בו, "פן" תמותו, במלת "פן" כבר נשמע קצת איזה ספק בדבר, לא כמו שאמר השם כי בינים אכלך ממנו מות תמות — בהחלט, וכיון שרק פתחה לו קצת את הפתח לאמר, "פן" תמותו, או הי' לו להנחש הכה העוז להגיד, "לא" מות תמותו, כי אמנם בזה הוא כוחו של היצר, וכנ"ל.

ובזה יש לבאר במאמרם ז"ל (סנהדרין כט), אמר חזקיה מניין שכל המוסיף גורע שנאמר אמר אלקים לא תאכלו ממנו ולא תגעו בו, ופירש"י הקב"ה לא הזהירם על הנגיעה ומתוך תוספת גירעו, שדחף הנחש את תוה על האילן עד שנבעה בו, א"ל ראי כשם שאין מיתה על הנגיעה אף על האכילה לא תמותו, (וכעיי"ז הובא ג"כ ברש"י כאן).

והנה לכאורה לפי כוונה זו, כל המוסיף גורע, היינו מה שעברה ואכלה מעץ הדעת, קשה קצת הלשון, "גורע", כיון שעברה על כל גוף האיסור אין זה מגרעת אלא עקירה מכל וכל, ואם אמנם שפירוש רש"י מבואר כן במדרש רבה (בראשית יט), אולם שם לא כתב כל המוסיף גורע, אלא סמך על הפסוק (משלי ל') אל תוסיף על דבריו פן יזכיה בך ונכזבת, הביא שהנחש דחפה על העץ וא"ל כשם שאין

בענין הזה גילתה לנו התורה במה הוא כוחו של היצר, הוא הנחש הקדמוני, להסית את האדם לדבר עבירה, בנגוד לצווי הבורא, ובמה היה לו להנחש העוז והכח לאמר לחוה לא מות תמותו, בנגוד לצווי השי"ת כי ביום אכלך ממנו מות תמות.

וביאור הענין הוא, ע"פ מה שכתב הגאון ר"י מחובבא בספרו אהל יעקב, ששמע בשם הגר"א ז"ל, על מה שאמר הקב"ה לקין למה חרה לך ולמה נסלו פניך הלא אם תטיב שאת ואם לא תטיב לפתח חסאת רובץ, וביאר הגר"א ז"ל, כי אין להיצה"ר שליטה על האדם להטותו מדרך הטוב, כי אם כשפתח פתוח לפניו ועירצה פרוצה לפניו, והיינו כשהאדם הוא כמסתפק אם לעשות או לחול,

ולבו לא נבון עמו בתוקף, או יש מקום להיצר לבוא לפתותו ולהטותו לרעה, אבל אם דעתו של אדם תקיפה בהחלט, ואין שום ספק בלבו ולעלות בדעתו בעשיית הרע, או אין כח להיצר לבוא להכשילו ולהחטיאו, ולכן נשבעו בועז וחדד ליצרם, כדרשת רז"ל, אך למען החליט הדבר להסיר הספק מלבם, כי הספק הוא פתח ומבוא ליצה"ר לבוא, וזהו לפתח חסאת רובץ, [ועל דרך זה מצינו ג"כ לרז"ל (סנהדרין קג) אר"ה אר"י בר אבא מאי דכתיב לא תאונה אליך רעה ונגע לא יקרב באהליך, לא תאונה אליך רעה שלא ישלוט בך יצה"ר, ונגע לא יקרב באהליך שלא תמצא אשתך ספק גדה בשעה שתבוא מן הדרך, ופירש"י ובשעה שאדם בא מן הדרך קשה לו כשימצא אשתו ספק גדה יותר מנדה ודאית, שעל ספק הוא מיצר ויצרו תוקפו ואומר טהורה היא ועל תנם אני מונע ע"כ]. וזהו שאמר הקב"ה לקין, דע לך שהעצה איך למנוע שהיצה"ר לא יוכל לקרב אליך, הוא לסגור חדלת בעדו, שלא תתן לו שום מקום לדרוך על מפתח הבית, היינו שיהי' לבך חוק ואמין לעשות רצון אביך שבשמים בלי שום ספק וסקפוק, כי אם תפתח לו פתח קטן וסדק

9) 7/17
Bo 11

36

4

One consideration does however seem to us of the utmost importance. In the whole of this verdict of God, the curse is pronounced only against the ground and an animal, but in no wise over Man. Mankind is in no manner whatsoever placed under a ban for his first disobedience. In all that was said, not a single syllable altered by a hairbreadth Man's high calling or his ability to reach and fulfil it. Only the stage on which, and the external circumstances under which, he has to accomplish his mission are altered for his benefit. The mission itself, his God-like calling and his God-like competence for it, remains undisturbed. Still to-day, every human child comes from the Hand of God as pure as Adam did, still to-day every child is born (to mankind pure as an angel. This is one of the cardinal points of Jewish life and of the essential Jewish nature. What a disconsolate lie, undermining the whole moral future of mankind, has been forged out of this history. The dogma of original sin has been founded on it, a dogma, upon which a whole structure has been built, against which, if against anything, the whole being of a Jew has to raise the most emphatic protest. Certainly, through this sin, all the descendants of Adam have inherited the task of having to live in a world which no longer smiles benevolently in harmony with them, but that is just because the same sin is constantly being repeated. But the reason for this opposition of the world to man is, that through the struggle for existence and the resulting "school of renunciation", mankind is to be educated up to that state of moral perfection which will pave the way back to Paradise on earth. But that, because of this, Man has become "sinful", has forfeited the ability to be good, must sin, and for individuals and mankind in general to be saved for a return to God and to be led back to Paradise on earth, something else is required other than the possibility which everyone possesses to elevate himself up to faithful fulfilment of his duty, against that belief Judaism raises the most vehement protest. For that, no

מיתה על הנגיפה, כך אין מיתה על האכילה, והיינו דעיי ההוספה הוכיח לה שגם העיקר, דהיינו מיתה עיי האכילה, אינו, והוה פן יכיח בך ותכזבת, אבל בגמרא שאמרו כל המוסיף גורע, אינו מיושב כייכ הלשון גורע, ואף שיש שיטה בראשונים שאם לא קיים מצוה, שעובר על כל תגרע, אבל זה שייך רק לפי חשבון התרי"ג מצוות שחסר מהן מצוה אחת, אבל בכאן שלא היה רק מצוה אחת לא שייך לומר שאי הקיים הוא גרעון].

ואולם לפי האמור יש לומר שהכוונה בגמ', שבגלל שהוסיפה ולא תגעו בו, גרם לה לגרוע מצויר השם, שהקב"ה אמר ביום אכלך ממנו מות תמות — בהחלט, היא גרעה לאמר, "פן", רק בספק, ועייז פתחה פתח לגחש לאמר לא מות תמותו, ואיכ ההוספה גרם לה לגרע מדאי החלטיות — לספק, הגרעון הזה גרם שהגחש יוכל לפתותה.

ובזה מובן גם מה שהתחיל הגחש בלשון שאלה: אף כי אמר א' לא תאכלו מכל עץ הגן, וכתב רש"י שמא אמר לכם לא תאכלו מכל כר, אע"פ שראה אותם אוכלים משאר פירות הרבה עליה דברים כדי שתשיבנו ויבא לדבר באותו העץ עכ"ל, היינו שהגחש כוון שתבוא לדבר באותו העץ, כדי לבדוק את רוחה אם היא עומדת באיסור אכילת עץ הדעת בכל תוקף, או שהיא מהססת הענין רופף אצלה, ומכיון ששמע שאמרה, "פן", אז היה לו הכח לפתותה ולאמר לא מות תמותו, וכמו שנתבאר.

dead and no resurrected intermediary is necessary. This is taught by the whole of Jewish history. This shows how pure men were able to get as near to God as the first man was before his fall. An Abraham, a Moses, an Isaiah, a Jeremiah etc. etc. attained their nearness to God by nothing else than a pure effort to be faithful to duty. Next to the ne plus ultra, the highest conceivable height, the One Free-willed God, Jewish conception places, as second, the pure free-willed Man. The teaching of original sin and thereby the curse of sinfulness of mankind which can only be removed by the belief in a certain fact is the most regrettable error. Just as our history recounts no curse being pronounced over Man, so still to-day every Jew approaches his God with the avowal: "the soul that Thou hast given me is pure", and it is up to me to keep it pure, and to restore it to You pure. Our sages teach (ב"ר גי') "there is no age in which men like Abraham, Jacob, Moses, Samuel do not live"; in every age, in every generation the spiritual and moral highest is attainable.

It may not be superfluous to remark how the flourishing and development of the earth was impaired for the sake of mankind, and the Word of God teaches us that this deterioration kept pace with the progressive moral degeneration of the generations of mankind, and increased accordingly. So that the condition of the earth, as we now find it, is no longer the same as it originally was, and as it will again be in the future. Accordingly, every conclusion that we draw from its present condition and constitution as to what it was originally when it first emerged from the Creator's Hands is, to say the least, risky, and is based on a false premise. But equally unjustified is the conclusion concerning men in their former harmonious condition and those living in circumstances nearly approaching these original ones, drawn from mankind in its present condition where it has to struggle to wrest an existence from an unfriendly Nature. When in Israel's Land under the influence of God's Torah men could live in surroundings somewhat similar to a modified paradise, we saw men like Elijah and Isaiah and a whole line of illustrious men arise, who lifted up their eyes to God, and to whom God allowed His Word to come, and they were men of flesh and blood as we are, mortal men born of mortal parents. Forming an idea of God, and elevating earthly life up to God and Godliness by the moral power given to every human being, that is the sum total of the Book of God and of the Divine Rule.

V. 20. חיה. The piel form of חיה, giving life. It had just been made

6
21
26

4
11

46

51

56

61

5

| clear to Adam that he would not live for ever, that he would die. It had
 been further said to him that his wife would bear him children. There-
 upon he named his wife "the life-giver". Individuals die, mankind lives,
 and it is through Woman that Man lives on in children. Adam could well
 * have railed at his wife for the loss of Paradise and he calls her by the
 6 loveliest calling of Woman! Man had been allotted renunciation, Woman had
 been allotted renunciation, but the purpose for which Woman had been given
 renunciation was the higher; she had become the saviour from death, the
 dispenser of life, in her the immortality of mankind took refuge. And,
 significantly, she is not called חיה but חה. חה is always referring to giving
 || spiritual life, to animating the mind, יחה דעת, אחרך. It is accordingly looking
 at Woman as אִמָּה, as the conditio sine qua non, in every respect, not only
 for the physical bodily continuance of the race, but also for the spiritual
 and intellectual perpetuation of the higher calling of mankind. חיה can
 only be meant to refer to the mission in life which has just been given her.